

Lise Gençlerinin Kişilik Gelişimlerine Okul Açık Mekânlarının Etkisinin Belirlenmesine Yönelik Ölçeğin Uygulanması: Trabzon Örneği*

Sinem KIZILASLAN^{1*} Ali ÖZBİLEN²

¹Samsun/TÜRKİYE

²Avrasya Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Trabzon/TÜRKİYE

* Bu makale, 2017 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda hazırlanan doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

*Sorumlu Yazar

E-posta: l.sinem@gmail.com

Geliş Tarihi: 20 Kasım 2018

Kabul Tarihi: 18 Aralık 2018

Özet

Ergenlik, kişilik gelişiminde önemli bir dönemdir. Bu nedenle ergenlikle ilgili birçok kuramda kişilik gelişimi üzerinde durulmaktadır. Kişilik gelişiminde etkili olan birçok faktör vardır. 'Fiziki çevre' de bu faktörlerdendir. Literatürde okulların sahip olması gereken özellikler 'okul iklimi' kavramı ile açıklanmıştır. Bu çalışma kapsamında ise okul ikliminin fiziksel ve sosyal boyutları üzerinde durulmuştur. Okul ikliminin fiziksel ve sosyal boyut açısından yeterli olduğu okullarla bu boyutların kısmen yeterli ve/veya yetersiz olduğu okulların karşılaştırması yapılarak öğrencilerin kişilik gelişimleri üzerindeki etkilerinin saptanması bu çalışmanın amacıdır. Çalışmanın uygulama kısmı dört aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada çeşitli özellikleri değerlendirilerek çalışma yapılacak okullara karar verilmiştir. İkinci aşamada çalışma yapılan okulların öğrenci ihtiyaçlarını karşılama oranları belirlenmiştir. Üçüncü aşamada okul bahçelerinin yeterlilikleri ve öğrenci etkinlikleri arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Son aşama da ise elde edilen bütün veriler bir arada değerlendirilerek okul açık alanlarının lise gençlerinin kişilik gelişimine etkisi belirlenmiştir. Sonuç olarak okul açık alanlarının öğrenci ihtiyaçlarını karşılama gerektığının ne derece önemli olduğu ve fiziksel - sosyal boyut açısından olumlu bir okul iklimine sahip okulların öğrencilerin kişilik gelişimlerini olumlu etkileyen faktörlerden biri olduğu ortaya koyulmuştur. Geliştirilen çalışma modeli ile lise gençlerinin kişilik gelişimlerinin hangi okul ortamları ile desteklenebileceği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Gelişimi, Gençlerin İhtiyaçları, Okul Açık Mekânları

Study on Determination of The Affect of School Open Space to High School Students' Personality Development: Trabzon Sample

Abstract

Adolescence is an important period in personality development. For that reason, personality development is emphasized in many theories about adolescence. There are many factors that are effective in personality development. Physical environment is one of these factors. The specialities that the schools should have are explained by the concept of "School Climate" in literature. This study is emphasized on the physical and social dimensions of "School Climate". The purpose of this study is to determine the effects of School Climate on the personality development of students by making a comparison between the schools which are adequate from physical and social dimensions and the schools which are partly or not adequate from physical and social dimensions of school climate concept. The application part of this study consists of four phases. In the first phase of the study, the schools where the application was going to be done were decided by evaluating various specialities of them. In the second phase, the rates of meeting the student needs of the schools were determined. In the third phase, the relationship between the adequacy of school gardens and student activities were determined. In the last phase of the study, effect of open school areas to the personality development of high school youth was determined by evaluating all the data obtained. As a result of the study, the importance of the need of school open areas to fulfil the student needs and the schools which have a favourable school climate from physical and social dimensions are one of the factors that have a positive effect on the personality development of the students were proven. The kind of school environment that would support the personality development of high school youth was introduced with the developed working model.

Keywords: Personality Development, The Needs of Youths, Open School Places

GİRİŞ

İnsan ve çevre arasındaki etkileşimi inceleyen bilim dalı Çevresel Psikolojidir. Uzmanlar bu etkileşimi Duyum – Algı - Biliş – Tavr – Tutum – Davranış basamaklarını

inceleyerek, insan ve çevre arasındaki bağlantıyı kurmaya çalışmaktadırlar. Bu etkileşim ve kullanıcı – çevre – tasarımcı arasındaki bağlantı aşağıdaki gibi ifade edilebilir.

Şekil 1. Araştırmaya temel oluşturan kavramlarla, İnsan - Çevre İlişkisi' nin ilişkilendirilmesi [1]

İhtiyaç, Kişilik, Ergenlik Dönemi ve Çevre arasındaki İlişki

Uzmanlara göre; her davranışın gerisinde giderilmeye çalışılan bir yoksunluk ve bu yoksunluğun oluşturduğu bir gerilim vardır[2]. İhtiyaçların yeterince anlaşılıp karşılanması, bireyin kişiliği üzerinde olumlu bir etkinin oluşmasında katkı sağlayabilecektir[2]. Yani insanlar ihtiyaçları doğrultusunda davranışlar sergilerler ve insan davranışları kişiliklerinin yansımasıdır. Buradan şu sonucu çıkarmak mümkündür: Bir kişinin olumlu kişilik gelişimi gösterebilmesi için ihtiyaçları karşılanmalıdır. Öyleyse; *İhtiyaç* ve *Kişilik* gelişimi arasında bir ilişki vardır.

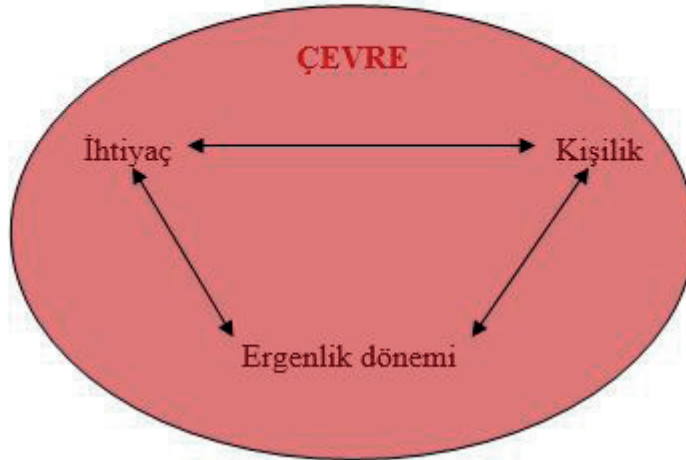
Ergenlik dönemi insan yaşamı için önemli bir dönüm noktasıdır. Ergenlik, kimlik geliştirmede önemli bir dönemdir ve ergen “ben kimim?”, “hangi hareket doğru?”, “nasıl davranmalıyım?” sorularına cevap arar[3; 4; 5]. Lise gençlerinin ergenlik döneminde olmaları nedeniyle kişilik gelişimlerinin önemli bir döneminde olduklarını söylemek mümkündür[3; 4; 5]. Buradan anlaşılacağı gibi İhtiyaç, Kişilik ve Ergenlik dönemi arasında bir ilişki vardır.

Ergenlik dönemi eğitimsel seviyede lise gençlerine denk gelmektedir. Bu nedenle araştırma lise gençleri üzerinde yapılmıştır.

İnsanlar ihtiyaçlarını gidermek için değişik etkinliklerde bulunurlar. Bu etkinlikler bireyin ihtiyaçlarını karşılama düzeyine göre olumlu ve olumsuz etkinlikler olarak kendini gösterecektir.

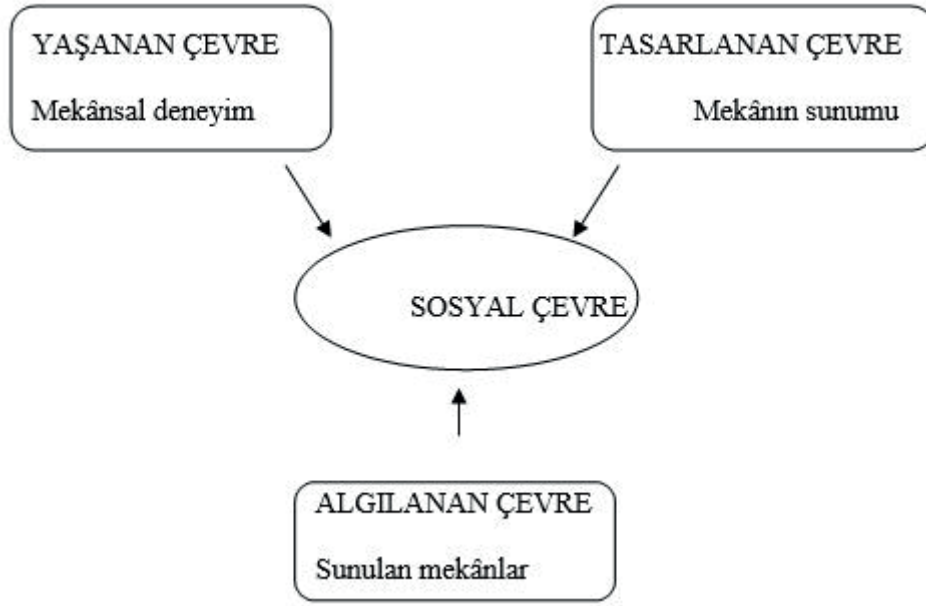
Kişilik, insanın kendisi ve çevresi ile uyumunu sağlayan, onu diğer insanlardan farklı kılan, özel ve tek yapan tipik karakteristikleridir[6]. İnsanın çevresi ile olan uyumuyla ilgili kuramlardan biri P-E fit teory (P:Person, E:Environment)'dir. Burada kişi-çevre uyumu kavramı; bireyin ihtiyaçları ve çevrenin kaynakları, sunduğu fırsatlar arasındaki uyuma düzeyi olarak tanımlanmıştır[7]. İnsanın çevresine uyum sağlayabilmesi o çevrenin kişinin ihtiyaçlarını karşılama düzeyine bağlıdır [2] ve kentsel mekânlar kullanıcısının ihtiyacını karşılamalıdır[8]. Çevre, belli bir yaşam ortamında canlıların yaşamı üzerinde etkili olan fiziksel, kimyasal ve biyotik faktörlerin bütünlüğüdür[9]. Buradan şu sonucu çıkarabiliriz: Çevre kavramı yaşamımızın her alanı için önemli bir faktördür. Yani kişilik gelişimi üzerinde, Ergenlik döneminde ve ihtiyaçların karşılanmasında çevrenin önemli bir etkisi vardır.

Şekil 2. Çevrenin ihtiyaç-kişilik-ergenlik dönemi üzerindeki etkisi

Genel bir tanımla çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da süreç içinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamıdır. Bu açıdan bakılırsa çevrenin kapsamadığı

hiçbir alan ve süreç kalmamaktadır[10]. Her ne kadar Çevre, uzmanlar tarafından fiziksel ve sosyal çevre olmak üzere ikiye ayrılrsa da, Lefebvre'ye göre sosyal çevre diğer çevrelerin dengesidir ve değişkenlere karşı duyarlıdır. Eğer bu denge kaybolursa mekânsal krizler başlar [11].

Şekil 3. Lefebvre'nin Sosyal Çevre Konsepti [11]

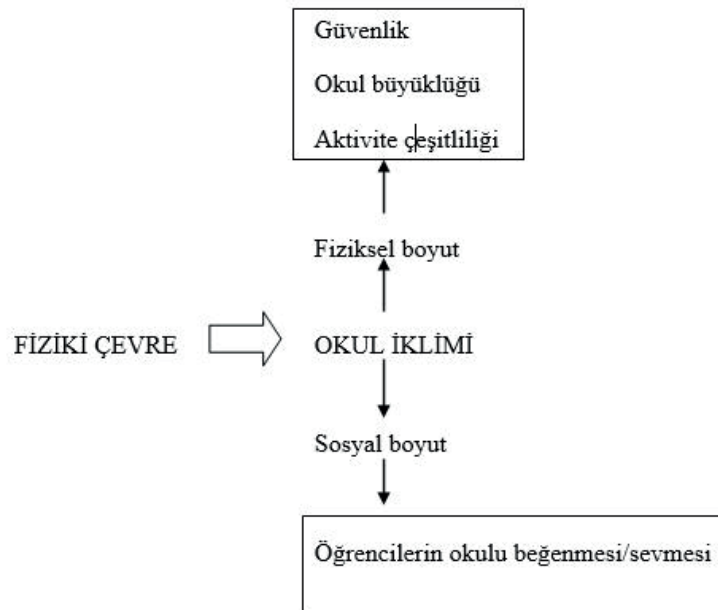
Buradan da anlaşılabilirdiği gibi Sosyal Çevre ve Fiziksel Çevre'yi birbirinden ayırmak mümkün değildir. Ergenlik döneminde bulunan lise gençlerinin de vakitlerinin çoğunu (eğitim sistemimiz gereği) okullarda geçirdiklerini düşünürsek, okul çevrelerinin de kişilik gelişimleri üzerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Literatürde iyi bir okulun sahip olması gereken özellikler "okul iklimi (school climate)" ile anlatılmaktadır. Okul çevresinin ortaya çıkardığı tutum ve davranışlar okul iklimi olarak tanımlanabilir. Her ne kadar bu terimi anlatmak için kısa bir tanım yeterli olmasa da birçok araştırmacı okul ikliminin fiziksel, sosyal ve akademik boyutları olduğu üzerinde hem fikirdir. Fiziksel özellikler kapsamında; okul binası ve sınıfların özellikleri, okul büyüklüğü ve

öğretmen öğrenci oranı, okuldaki derslik organizasyonu, kaynak yeterliliği ve güvenlik yer almaktadır. Sosyal boyut kapsamında ise öğrencilerin öğretmenler, idareciler ve kendi aralarındaki iletişimi incelenmektedir. Akademik boyutta ise öğrencilerden beklenen ve öğrencilerin gösterdiği başarı düzeyleri yer almaktadır [12].

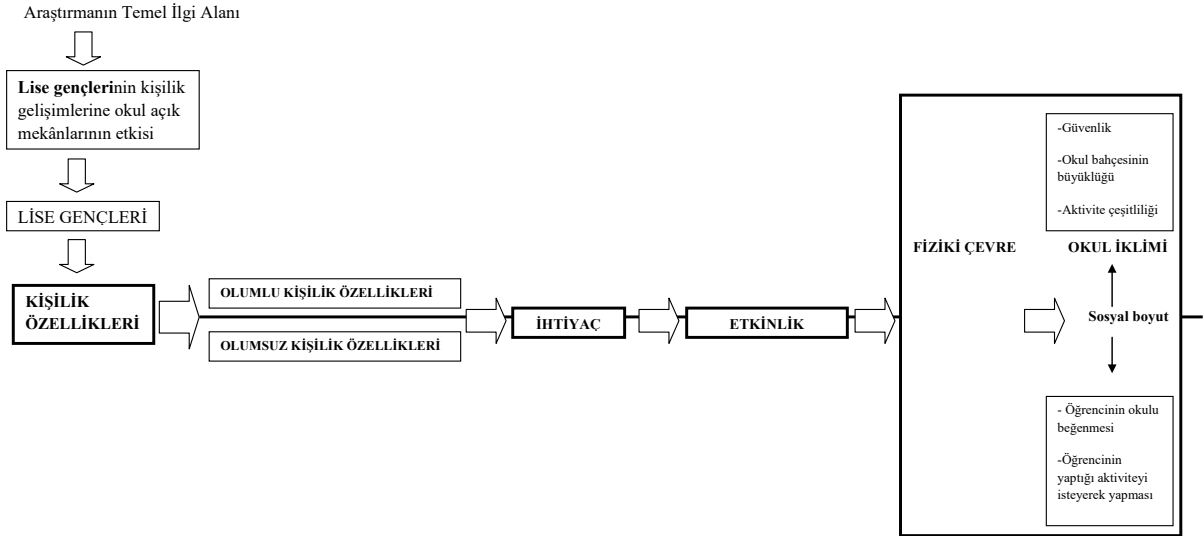
Yukarıda anlatıldığı gibi fiziksel ve sosyal çevreyi birbirinden ayıramayacağımız için, bu çalışma kapsamında okul iklimi boyutlarının da fiziksel ve sosyal boyutu birlikte incelenmiştir.

Konu kapsamında okul ikliminin fiziksel boyutu kapsamında güvenlik, okul büyüklüğü ve aktivite çeşitliliği ele alınırken; okul ikliminin sosyal boyutunda öğrencilerin okulu beğenmesi/sevmesi ele alınmıştır. Bu durum aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Şekil 4. Okul İklimi boyutları

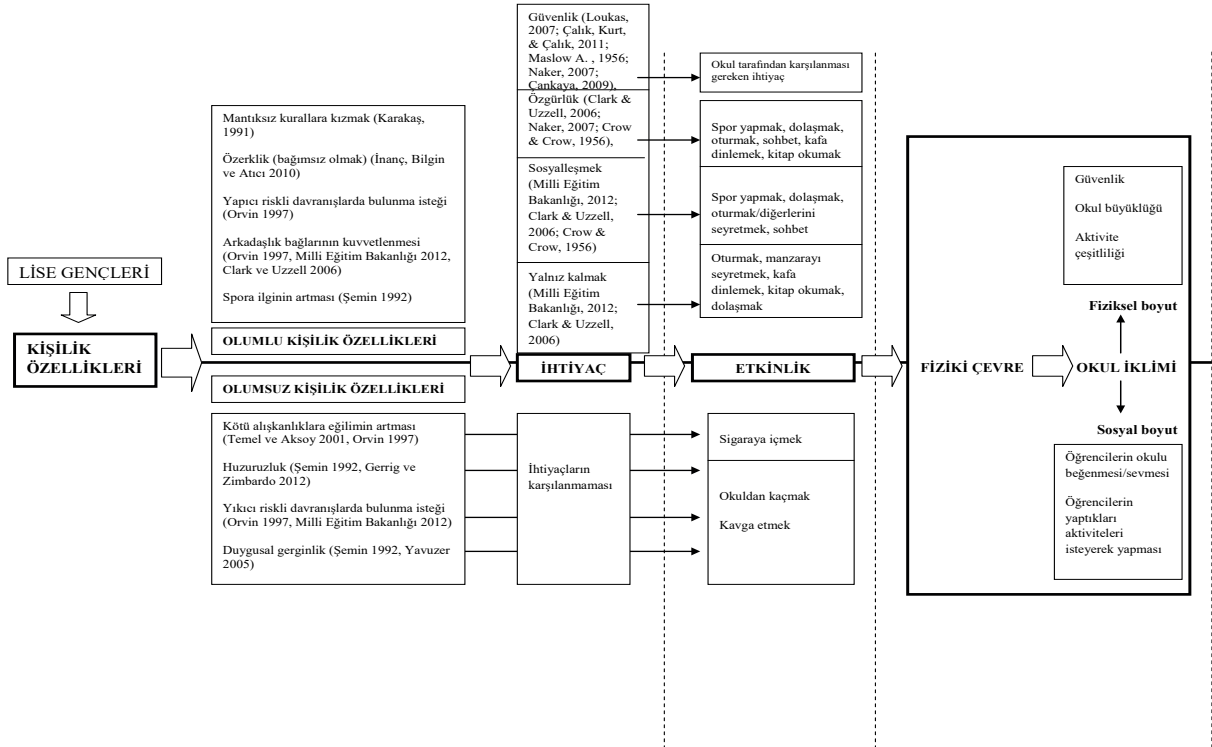
Okul iklimi boyutlarının lise gençleri ve kişilik gelişimleriyle olan ilişkisi aşağıdaki gibi gösterilebilir.

Şekil 5. Kavramsal çerçevenin oluşturulması

Yapılan literatür taraması ile lise gençlerinin kişilik gelişimleri ve fiziksel çevre arasındaki bağlantı ortaya koyulmuştur. Bu ilişki aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Çalışma kapsamında yapılan literatür taramasına göre lise gençlerinin olumlu / olumsuz kişilik özellikleri ve ergenlik dönemi ihtiyaçları aşağıdaki gibidir:

Şekil 6. Kişilik özellikleri, ihtiyaç ve etkinliklerin kavramsal katkıya eklenmesi

MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışma Alanının Seçilmesi ve Tanımlanması

Çalışma örneklemini Trabzon Ortahisar'a bağlı liselerde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır (Ortahisar'a bağlı toplam 23 lisede eğitim-öğretim gören yaklaşık 17.500

öğrenci bulunmaktadır). Örnekleme seçiminde okulların sahip oldukları açık alan miktarları ilk kriter olarak belirlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Yapıları Asgari Standartları Kılavuzu'na göre okul açık alanlarında kişi başına düşen alan minimum 15 m²[13] olmalıdır. Merkez Fen Lisesi'nde bu oran 25 m² dir. Bu nedenle çalışma alanı olarak belirlenen

ilk okul Merkez Fen Lisesidir (Diğer okullardaki açık alan miktarları yetersizdir). Standardın altında kalan okullar için örneklem seçiminde, okulların sahip oldukları açık mekân çeşitliliğine dikkat edilmiştir (spor sahalarının varlığı, yeşil

alanların varlığı vb). Açık mekân çeşitliliği fazla olan ve az olan okullar çalışma alanı olarak seçilmiştir. Buna göre çalışma yapılan okulların özellikleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. Çalışma yapılan okulların özellikleri(☺: Var/Yeterli ☹:Var/Yetersiz ☹:Yok)

	Okul bahçesinin büyüklüğü	Okul bahçesinin fiziksel özellikleri				
		Gezinti yolları	Spor sahaları	Oturma Mekânları		Yeşil alan
				Açık	Yarı açık	
Merkez Fen Lisesi	☺	☺	☹	☺	☺	☺
Tevfik Serdar Anadolu Lisesi	☹	☹	☹	☹	☹	☹
Kanuni Anadolu Lisesi	☹	☹	☹	☺	☹	☹
Erdoğan Anadolu Lisesi	☹	☹	☹	☺	☹	☺
Affan Anadolu Lisesi	☹	☺	☹	☺	☹	☺
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	☹	☺	☹	☹	☹	☺

Uygulama Çalışmasının Yapılması

Bu aşamada Trabzon Ortahisar Kaymakamlığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü' nün 17.11.2014 tarihli ve 66306514/600/5386619 sayılı izni alınmıştır. Birinci aşamada toplam 300 öğrenciye açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu aşamada, gençlerin okul bahçesindeki olumlu ve olumsuz etkinlikleri belirlenmiştir. Uygulama çalışmasının ikinci aşamasında ise 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Likert Ölçeği 400 öğrenciye uygulanmıştır. Evren 17.580 öğrenciden oluşmaktadır. 17.500 öğrenci için ± 0.05 örnekleme hatasıyla 378 kişiye anket uygulaması yapılması yeterlidir[14].

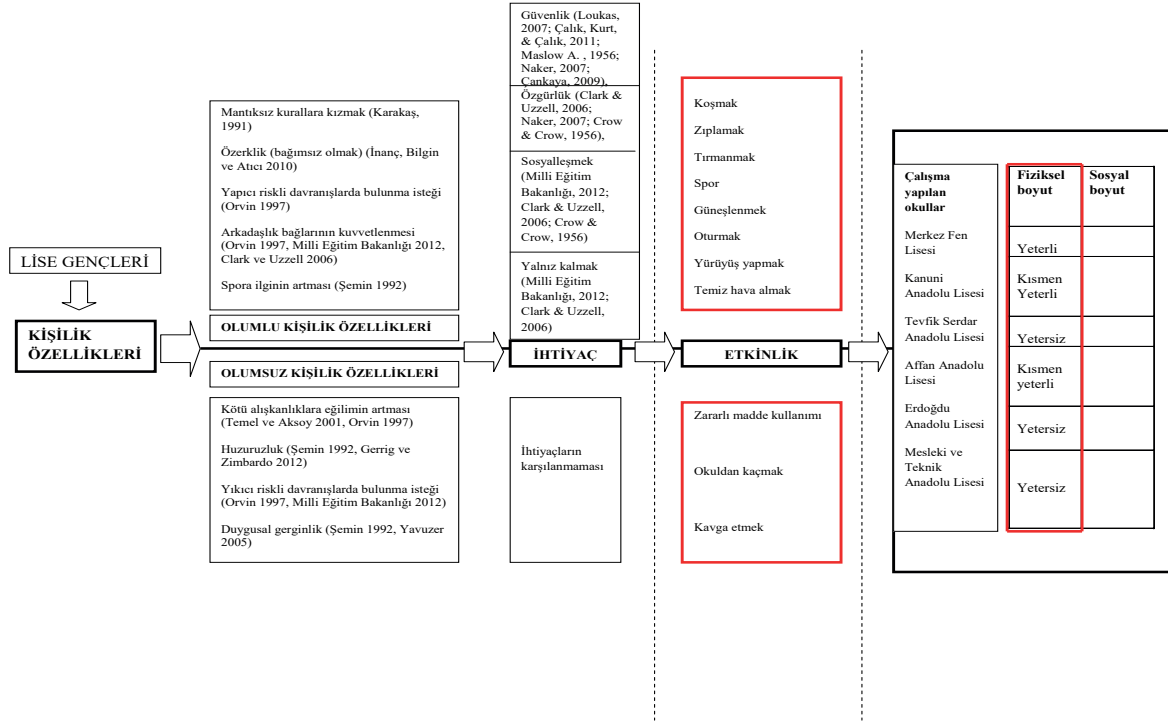
BULGULAR ve TARTIŞMA

Uygulama çalışmasının ilk aşamasında Trabzon Ortahisar' da bulunan 6 lisedeki 300 öğrenciye açık uçlu sorular sorularak okul bahçelerinin fiziksel durumları ve öğrencilerin okul bahçesindeki olumlu ve olumsuz etkinlikleri belirlenmiştir. Bu aşamada açık uçlu sorular sorularak öğrencilerin kendilerini özgürce ifade etmeleri amaçlanmıştır. Gençlerin okul bahçesindeki ihtiyaçlarını karşılama oranları (okul bahçelerinin fiziksel durumu) aşağıdaki gibidir:

Olumlu kişilik özelliklerine sahip LİSE GENÇLERİ	I H T I Y A Ç L A R	Güvenlik	Yalnız kalabilmek	Sosyalleşme bilmek	Özgür olmak	Fen Lisesi	Tevfik Serdar	Kanuni Anadolu	Erdoğan	Affan	Meslek
						%94 Güvenli	%57 Güvenli	%82 Güvenli	%65 Güvenli	%64 Güvenli	%75 Güvenli
%80 Yeterli	%16 Yeterli	%42 Yeterli	%31 Yeterli	%40 Yeterli	%62 Yeterli						
%91 Yeterli	%32 Yeterli	%58 Yeterli	%46 Yeterli	%66 Yeterli	%65 Yeterli						
%68 Özgür hissediyorum	%29 Özgür hissediyorum	%66 Özgür hissediyorum	%34 Özgür hissediyorum	%60 Özgür hissediyorum	%24 Özgür hissediyorum						

Şekil 7. Açık uçlu sorulardan elde edilen verilerle okulların fiziksel boyutlarının belirlenmesi

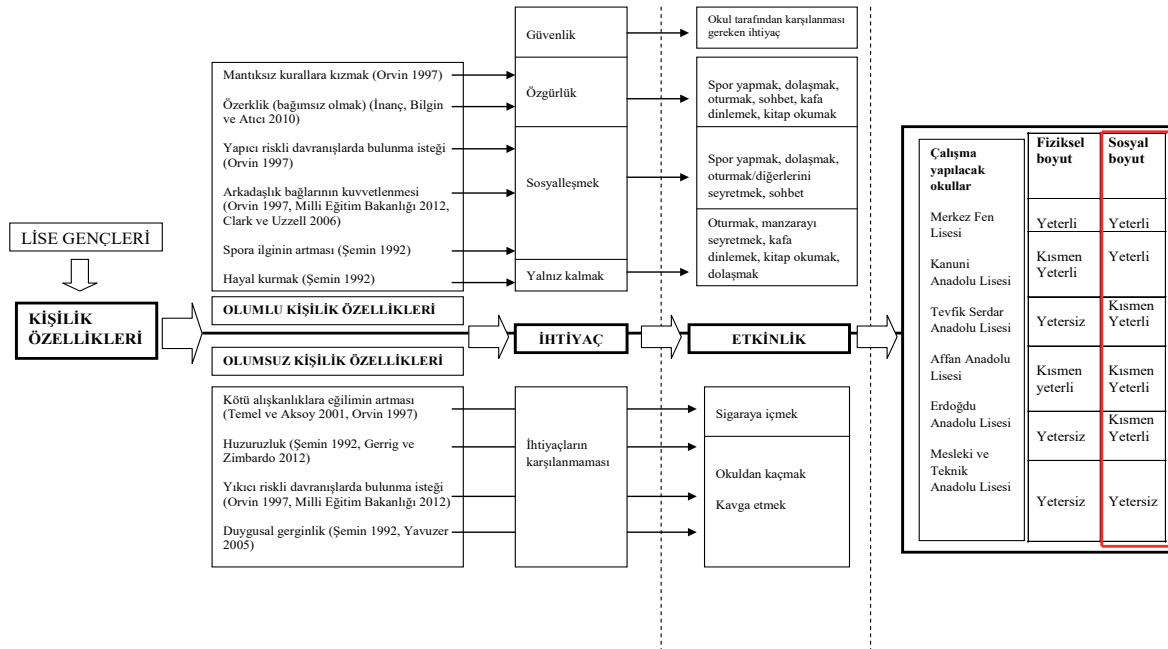
Bu aşamada elde edilen diğer veri ise gençlerin okul bahçelerindeki olumlu ve olumsuz etkinlikleridir. Gençlerin cevapları aşağıdaki gibidir:

Şekil 8. Açıktan elde edilen verilere göre öğrencilerin okul bahçesindeki olumlu ve olumsuz etkinliklerinin ve okul ikliminin fiziksel boyutunun kavramsal katkıya eklenmesi

Uygulama çalışmasının ikinci aşamasında ise 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır. Bu aşamada öğrencilerin okul bahçelerinin sosyal özelliklerini değerlendirmeleri

sağlanmıştır. Gençlerin verdikleri cevaplara göre okul bahçelerinin sosyal açıdan yeterlilik durumu aşağıdaki gibidir:

Şekil 9. Açıktan elde edilen verilere göre okul ikliminin sosyal boyutunun kavramsal katkıya eklenmesi

Likert Ölçeği ile elde edilen diğer veriler ise öğrencilerin okul bahçesinden beklentileridir. Daha sonra okul ikliminin fiziksel boyutu, sosyal boyutu ve öğrencilerin okul bahçesinden beklentileri arasında bir ilişki olup olmadığı analizler sonucunda ortaya koyulmuştur.

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Yapılan uygulama çalışması sonucunda okul ikliminin fiziksel ve/veya sosyal boyutunun yetersiz olduğu okullarda gençlerin olumsuz etkinliklere yöneliminin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Fakat okul bahçesinin fiziksel ve/veya sosyal açıdan yetersiz olması olumsuz etkinliklerin kesinlikle gözlemlenebileceği anlamına gelmemektedir. Çünkü kişilik gelişiminde önemli birçok faktör vardır ve okul açık alanları da bu faktörlerden biridir.

Tutum Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Tablo3. Tutum puanlarının betimsel istatistikleri

	n	Minimum	Maximum	X	ss
Okul Bahçesinin Yeterliliğine Yönelik Tutum	425	12	60	33,92	9,36
Okul Bahçesinde Yapılan Aktivitelere Yönelik Tutumu	425	5	25	12,17	4,78

Ankete cevap veren katılımcıların Okul bahçesinin yeterliliğine yönelik tutum puanı ortalaması $33,92 \pm 9,36$; Okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutum puanı ortalaması $12,17 \pm 4,78$ dir.

Yani Trabzon Ortahisar (Merkez İlçe) lise öğrencilerine göre okul bahçeleri genel olarak yetersizdir.

Tutum Puanlarının İlişki Analizi (Okul ikliminin fiziksel ve sosyal boyutu arasındaki ilişkinin ortaya koyulması)

Tablo4. Okul bahçesinin yeterliliğine yönelik tutum, okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutumu ve okul bahçesinde olması/yapılması istenenlere yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi

		Okul bahçesinin yeterliliğine yönelik tutum	Okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutumu	Okul bahçesinde olması/yapılması istenenlere yönelik tutum
Okul bahçesinin yeterliliğine yönelik tutum	<i>r</i>	1	,414**	,047
	<i>p</i>		,000	,331
	<i>n</i>	425	425	425
Okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutumu	<i>r</i>		1	,343**
	<i>p</i>			,000
	<i>n</i>		425	425
Okul bahçesinde olması/yapılması istenenlere yönelik tutum	<i>r</i>			1
	<i>p</i>			
	<i>n</i>			425

** $p < 0,01$

Yapılan korelasyon analizine göre Okul bahçesinin yeterliliğine yönelik tutum ile Okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,414$); Okul bahçesinde olması/yapılması istenenlere yönelik tutum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,331$) bulunmaktadır.

Okul bahçesinde yapılan aktivitelere yönelik tutum ile Okul bahçesinde olması/yapılması istenenlere yönelik tutum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($p < 0,05$ $r = ,343$) bir ilişki bulunmaktadır.

Buradaki ilişkinin pozitif olmasının anlamı okul bahçesinin olanaklılığı ile okul bahçesinde yapılan aktivitelerin sevilme ve okul bahçesinden beklenti arasında bir ilişki vardır. İlişkinin zayıf olmasının anlamı ise okul bahçesinde yapılan aktivitelerin sevilmesini ve okuldan beklentileri etkileyen birçok faktör vardır (Okul dış mekânlarının çeşitliliği, okul bahçelerini kullanıma teşvik, tenefüs süreleri vb.).

Okul ikliminin fiziksel boyutu (okul güvenliği, okul bahçesinin büyüklüğü, okul bahçesindeki aktivite çeşitliliği)

etkinlikleri yapmadığını belirten %36,9' luk kısım ise okul bahçelerindeki yeşil alanların plansız ve/veya işlevsiz yapıldıklarının göstergesidir.

Okul ikliminin fiziksel boyutu (okul güvenliği, okul bahçesinin büyüklüğü, okul bahçesindeki aktivite çeşitliliği) ve sosyal boyutu (öğrencilerin okul bahçesini beğenmesi/ sevmesi, öğrencilerin yaptıkları aktiviteleri isteyerek yapması) arasında bir ilişki bulunmaktadır. Okul bahçesinin fiziksel özellikleri ne kadar iyiyse sosyal boyutu da buna paralel olarak artış göstermektedir. Okul bahçelerinin fiziksel ve sosyal boyutlarının yeterli olması öğrencilerin olumsuz kişilik özelliklerine eğilimlerinin azaltılmasında önemli bir etkidir (Fakat tek etken değildir. Olumsuz kişilik özelliklerine eğilimin azaltılmasında okulun eğitim düzeyi, ailelerin eğitim düzeyi, okul idaresinin bahçenin kullanımına yaklaşımı gibi birçok etken vardır). Öğrenciler ders dışı zamanlarını değerlendirme konusunda yönlendirilebilirler. Bu sözel olabileceği gibi görsel de olabilir. İnsanlar çevrelerini algılamak daha çok görsel verileri kullanırlar. Okul bahçesi öğrencilere ne kadar çok etkinlik çeşitliliği sunarsa (öğrenciler çevreden ne kadar çok görsel veri elde ederse) öğrencilerin okul bahçesini kullanım oranları da arttırılabilir. Sağlanan aktivite çeşitlilikleri ile öğrenciler aslında doğru olan davranışa yönlendirilmiş olur. Böylece yanlış davranışlara yönelimleri azalan öğrencilerin kişilik gelişimleri desteklenebilir.

Bu yönlendirme sadece ders dışı zamanlarla kısıtlı olmak zorunda değildir. Birçok yurt dışı örneği derslerin açık alanlarda işlenebileceğini göstermektedir. Öğrenciler okulu sadece derslerden ve sınavlardan ibaret görmektedirler. Özellikle lise son sınıf öğrencileri kendilerini tamamen iç mekâna hapsederek üniversite sınavlarına hazırlanmaktadır. Tabii ki öğrencilere soru çözme/ders çalışma diyemeyiz. Ama geleceklerini belirleyecek bu sınav için onlara dış mekânda kullanabilecekleri mekânlar tasarlayabiliriz.

Öğrencilerin okul bahçelerinde karşılaşmaları gereken temel ihtiyaç (güvenlik ihtiyacından sonra) sosyalleşmedir. Daha sonra yalnız kalma ve özgürlük ihtiyacı gelmektedir. Okul bahçeleri için, sosyalleşme ve yalnız kalma ihtiyaçlarının karşılanması özgürlük ihtiyacının da karşılandığı anlamına gelmektedir (Okul bahçelerinde sosyalleşme ve yalnız kalma ihtiyaçlarını karşılayan öğrencilerin kendilerini özgür hissetme oranları daha yüksektir).

KAYNAKLAR

- [1] Özbilen, Ali. Basılmamış ders notları. Trabzon : s.n., 2010.
- [2] *Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi*. Ercoskun, H ve Nalçacı, A. 11, s.1. : Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2005.
- [3] Kulaksızoğlu, Adnan. Ergenlik psikolojisi. 4. Baskım. s.1. : Remzi kitabevi, 2001.
- [4] Dodson, Sitzhugh. *Çocuğunuzu tanutor musunuz?* İstanbul : s.n., 1997.
- [5] Cloutier, Richard. Ergenlik psikolojisinde kuramlar. [çev.] Bekir Onur. Theories de l'adolescence. Quebec : Geaten Morin, 1982.
- [6] Silah, Mehmet. Sosyal psikoloji. 2. baskı. Ankara : Sözkese Matbaacılık, 2005.
- [7] Edwards, R Jeffrey, Caplan, Robert ve Harrison, Van. Person environment fit theory. Theories of organizational stress. 1998.
- [8] Kentsel mekanda kalite kavramı. **İnceoğlu,**

Mehmet ve Ayтуğ, Ayfer. 3, 2009, Megaron, Cilt 4.

[9] Yücel, Ersin. Canlılar ve çevre. 2006.

[10] Alsancak Kıbrıs Şehitleri Yaya Bölgesi Örneğinde Kentsel Alanlarda İnsan-Mekan Etkileşiminin Arttırılması. Karakon, E. İstanbul : Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 2010.

[11] Imagine a city: The informational city and the concept of cognitive mapping. Gotsch, P. Germany : s.n., 2001.

[12] What is school climate? Loukas, Alexandra. Vol.5, 2007, Leadership compass.

[13] Milli Eğitim Bakanlığı. Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları 2013 Yılı Kılavuzu. s.1. : Milli Eğitim Bakanlığı, 2013.

[14] Yazıcıoğlu, Y ve Erdoğan, S. SpssUygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara : Detay Yayıncılık, 2004.